

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

1. א. חרב הרי הוא כחלל אב הטומאה הוא.....
2. ב. בכל שוחטים בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה.....
2. ג. המניח עובד כוכבים בחנותו וישראל יוצא ונכנס מותר.....
4. ד. אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא אף על פי שיוצא ונכנס מותר.....
6. ה. הכל שוחטין ואפילו ישראל מומר מומר ... אוכל נבילות לתיאבון.....
7. ו. בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו אבל לא בדק ונתן לו לא ישחוט ואם שחט בודק סכינו אחריו נמצאת סכינו יפה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו.....
7. ז. חולין שנעשו על טהרת קדש לאו בקדש דמו.....
10. ח. רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ... לעלופי לא חיישינן.....

דף ג.

א. חרב הרי הוא כחלל אב הטומאה הוא

כבר התבאר במסכת נזיר דף נג: שכלים שנטמאו במת¹ בין במגע בין באהל הרי הן לנוגע בהן כנוגע במת עצמו, מה המת מטמא הנוגע בו בין אדם בין כלים טומאת שבעה אף כלים שנטמאו במת הם והכלים או האדם שיגע בהן טמאין טומאת שבעה, שנאמר (שם) בַּחֲלָל חֶרֶב או בַּמֵּת, מפי השמועה למדו שהחרב כמת והוא הדין לשאר כלים, בין כלי מתכות בין כלי שטף ובגדים, וי"א² שרק בחרב וכלי מתכות או בחבורין בשאר כלים טמא שבעה והרי הוא כנוגע במת עצמו, אבל שאר כלים הנוגעים במת אינם אלא ראשון לטומאה.

¹ רמב"ם שם פרק ה הלכה ג וכדעת ר"י שכתב ר"ש בפ"ק דאהלות והרמב"ן בפ"ב דבתרא וסמ"ג
² השנות הראב"ד שם וכדעת ר"ת ורש"י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ב. בכל שוחטים בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה

יבואר להלן דף טו: בעזה"ת

ג. המניח עובד כוכבים בחנותו וישראל יוצא ונכנס מותר

כבר התבאר במסכת ע"ז דף סט. שכל מקום³ שהיין בחזקת משתמר שיש לתלות שלא נגע בו הגוי, מותר אפילו בלא חותם.

כיצד, המניח נכרי בחנותו אפילו יש חלון לחנות⁴ ויצא, או שהיה לו יין בספינה או בקרון והניחו עם הנכרי והלך לו לבית הכנסת או לבית הכסא או לבית המרחץ, או שהיה גוי מעביר לו חביות יין ממקום למקום והניחו לברו עם היין ויצא, אף על פי שבכל אלו יש לנכרי שייכות ביין, שהרי ברשות עומד שם⁵, שהישראל הניחו שם, מותר, אפילו שהה זמן רב. מפני שהוא ירא בכל שעה, וחושש שעתה יבא הישראל ויראני⁶.

אולם לכתחלה לא יעשה⁷ אדם כן שיניח גוי לברו בבית עם יין, אבל בדיעבד מותר אפילו אם שהה זמן רב, מפני שהוא ירא בכל פעם עתה יבא ויראני, ואינו נוגע.⁸

לפיכך לכתחילה בערב שבת יש להזהר ביין לקידוש שמעמידין הכלי עם היין בהדרגה והשפחה הולכה שם לפעמים ביחידות ואין שם עמה שום אדם שיש לחוש שתשתה השפחה מן היין ולא יודע לשום אדם⁹.

³ שו"ע ונו"כ קכט א

⁴ כיון דיש חלון מרתת העובד כוכבים שיבא הישראל ויראה דרך אותו החלון כמ"ש בש"ע סי' קכ"ח ס"ג. ט"ז

ב

⁵ דאית ליה לאשתמוטי

⁶ לבוש וש"ך א

⁷ רמ"א שם

⁸ כב"י בשם המרדכי ס"פ ר"י ישראל שיש לו עובד כוכבים בביתו ונשאר יין בלא שמירה כיון דאימת רבן עליהו בחזקת כשרות הן שנתפס כנגב ומיהו לכתחלה אסור לעשות כן ע"כ עכ"ל ד"מ והוא בב"י סימן זה.

ש"ך שם ד

⁹ דרכ"ת ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם הניחו בתנותו ונודע שסגר הגוי החנות ואין סדק או חלון שניתן לראותו דרכו את החנות¹⁰, או שהרחיק הקרון והספינה שהיין בו בענין שאין יכולין לראותו אז היין אסור, אם החביות פתוחות, או שהה כדי שיסיר מגופות החביות כו' כדלקמן בסמוך גבי הודיעו שהוא מפליג¹¹.

אבל כל זמן שלא נודע, מספק אין חוששין שמא סגר החנות או הרחיק הקרון והספינה, שגם בזה מרתת הגוי שלא לעשותו.

במה דברים אמורים בקרון ובספינה או במעביר יינו¹² שיש דרך עקלתון שיוכל לבא עליו פתאום שלא יראנו¹³, וכן כשהלך לבית המרחץ הלך דרך עקלתון בענין שלא ידע הגוי שהלך לבית המרחץ, ועל ידי כן ירא הגוי בכל פעם שמא יבא עתה¹⁴, אבל אם ראה הגוי שהלך לבית המרחץ יודע שלא ימהר לבא ואינו ירא.

וכן היתר הנ"ל דוקא שירא שיבא פתאום ולפיכך אם הניח גוי בתנות לא יאמר לו שמור לי, שאם אמר לו שמור לי יודע שנסתלק משמירתו, ואינו ירא שיבא פתאום.

וכן בגוי המעביר לו חביות יין ממקום למקום לא יאמר לו אני אבא אחריו, שזה הלשון משמע שרוצה לשהות אחריו. וכן בקרון ספינה ומרחץ אפילו שיש דרך עקלתון¹⁵.

¹⁰ שאפילו אם סגר החנות נמי אם יש שם סדק או חור שיכולין לראותו בתוכו חשוב כפתוח. רמ"א שם

¹¹ ש"ך ו

¹² שמצי עובד כוכבי' להזהר כל שרואה שהולך מרחוק וא"א שיבא בקרוב כ"כ אבל בבית או חנות אפשר שהלך בדרך קרוב מאד לאחד מן הבתים ובמהרה כהרף עין יבא ויראנו ומרתת ע"כ אין צריכין כאן דרך עקלתון ונ"ל פשוט דגם במעביר יין בין הבתים הוה הדין כן ולא שייך שם דרך עקלתון ותמיד מרתת העובד כוכבים שפתאום יבוא עליו ולא החמירו אלא במקום שהוא פנוי מבתים ואין שם אלא דרך אחד. ט"ז שם ב

¹³ ב"י בשם הר"ן דדוקא במעביר אמרי' כן אבל במניח עובד כוכבים בחנות וישראל יוצא ונכנס לא בעינן דרך עקלתון דכל שעה מסתפי מיניה דלמא השתא אתי וחזי ישראל שהוא מתקרב לחבית והרשב"א כתב בקרון וספינה דבעינן דרך עקלתון כמו שהעתיקתי לעיל וכתב ב"י דגם הר"ן מודה בזה ולא קא ממעט אלא מניח עובד כוכבים בחנות דסתמא יכול ישראל לבוא שם פתאום. ט"ז שם ב

¹⁴ הר"ן כתב הא דבעינן דרך עקלתון דוקא כשהעובד כוכבים אוהו החבית בידו או על כתפו אבל בהניח וישראל יוצא ונכנס לא בעינן דרך עקלתון דכל שעה מתירא ממנו דילמא השתא אתי ישראל ויראהו מתקרב לחבית עכ"ל.

¹⁵ ט"ז ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכל שכן שלא יאמר לו שהוא מפליג כשיעור שיוכל לפתוח המגופה ולהחזירה כדלהלן¹⁶, בהניחו בחנות או במעביר יין.

אבל אם אמר לו שוב אינו ירא שמא יבא פתאום, ואז הוי דינא הכי, אם החביות פתוחות, מיד שנעלמו מעיניו אסורות¹⁷, שהגוי סמך על דבריו שלא יבא פתאום, ונגע.

ואם הם סתומות, אם יש בהפלגתו שיעור כדי שיוכל להסיר מגופת החבית כולה, בין שהיא של טיט בין שהיא של סיד ולהחזירו ולפתוח מחדש ותינגב אסור.

אבל אם הפליג פחות מזה השיעור, אפילו יש בו כדי שיעור שינקוב חור בחבית או במגופה ויסתמנו מותר, דלא היישינן לפתיחת הנקב, וגם לזיוף החותם לא היישינן דמרתת שמא ירגיש הישראל. ויש אומרים¹⁸ שאם הם סתומות שרי בכל ענין, דיין סגי ליה בחותם א' דגוי לא טרח לפותחם ולחזור לתקנן, ויש לסמוך על זה בהפסד מרובה¹⁹. ובחותם אחד ממש מותר בדיעבד אפילו בלא הפסד²⁰.

ד. אין השומר צריך להיות יושב ומשמר אלא אף על פי שיוצא ונכנס מותר

¹⁶ אולם אם אמר לו שמפליג פחות משיעור זה הראב"ד והרשב"א ס"ל דדוקא שמודיעו בפירוש שמפליג כשיעור האיסור והרא"ש אוסר אפילו אומר בסתם שיפליג ויש להקל בזה כדעת הראב"ד והרשב"א דהם רבים לגבי הרא"ש ועוד קי"ל לקולא באם אומר שיפליג כדי פתיחת פתח החבית לחוד אף על פי ששוהה כדי שיפתח ויסתום ולא כאחרים שמביא ב"י בשם הר"ן דאוסר"י בזה וכ' תה"ה בשם הראב"ד דאפי' בהודיעו שמפליג מותר אם יש דרך עקלתון שיוכל לבוא תוך שיעור פתיחה וסתימה והוא לא אמר לנו ואבוא אחרים. ט"ז שם ד

¹⁷ ולדידן ליכא למיחש לנגיעה אא"כ יש לו הנאה כגון שישתה או יחליף כדלעיל סי' קכ"ח ס"ד בהג"ה ובסי' ק"ל ס"ק ח' כתבתי בשם הב"י דבנקב קטן אף על פי שיוכלין להוציא ממנו כל שאין יכולין להכניס לתוכו ליכא למיחש לאחלופי ופשוט הוא, ועי' בתשובת מבי"ט ח"ב סימן ר"ה מדינים אלו. ש"ך י דעת ר"ת

¹⁹ רמ"א שם משום דיש פוסקים דסתימת מגופה לא הוי כחותם אבל בחותם אחד ממש סגי בדיעבד אפילו בלא הפסד מרובה. ש"ך יא

²⁰ באה"ט שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והתבאר שם דף סא. שאם אין הבית פתוח לרשות הרבים אף על פי שישראל דר בעיר, או בעיר שאין שום ישראל דר שם, אפילו הבית פתוח לרשות הרבים, היין אסור אפילו בחותם בתוך חותם²¹ עד שהוא ישראל יושב ומשמר, דכיון שהיין שלו²², אף על פי שהניחו לעשותו בהכשר, ממי מתיירא ליגע בו אם אין שם ישראל השומרו, ואין צריך מפתח וחותם²³.

ואם ישראל יוצא ונכנס, ואפילו אם לפעמים מפליג ושהה זמן רב²⁴, כל זמן שלא הודיעו שהוא מפליג, הרי הוא כיושב ומשמר דמתיירא שמא יבא פתאום.

כל זה ביין של גוי אך ביין של ישראל מועיל חותם בתוך חותם או חותם אחד בדיעבד ולפיכך אפילו ביינו של גוי אם מכר ופרע לו הישראל מקצת בענין שיש לישראל חלק ביין הרי זה כיינו של ישראל שמונח ביד עובד כוכבים שמותר במפתח וחותם ולדין בחותם אחד בדיעבד²⁵.

יש מי שאומר²⁶ שחותם בתוך חותם מהני בכל ענין, אפילו בינו של גוי והוא ברשותו של הגוי ובעיר שכולה גוים ואין ישראל דר שם, דלא טרח ומזיף, והרי זה כשומר²⁷,

²¹ פת"ש מ"ש מהח"ס דהיבא דחוזר ורואה חותמו ומכירו כמב"ע שהוא הוא לית ביה חומרות מטהר יינו של עכו"ם ועי' בשו"ת הר המור סי' מ"ו מ"ש בזה וכבר קדמו בסברא זו בנו"ב תניינא חיו"ד סי' ע"א עיין שם ועי' בשו"ת חיים של שלום ספר א' סי' כ"ט שנותן פנים מסבירות לדברי הגאון מהר"מ בנעט ז"ל שהוכיח דגם בחוזר ורואה חותמו אפ"ה בעינן יושב ומשמראו חותם בתוך חותם דוקא ועי"ש במה שהאריך בזה

²² בזה חמור כאן שאין עובד כוכבים מרתת מליגע כיון שהוא שלו מה שאין כן ביין של ישראל ברשות עובד כוכבים דמותר בחת"ה או בחותם אחד בדיעבד כמבואר לעיל דף לא דמרתת טפי. לבוש ומ"ז ג

²³ דרכ"י

²⁴ ש"ך ט

²⁵ ש"ך שם א

²⁶ ספר התרומה מובא ברמ"א שם

²⁷ ש"ך שם יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ויש לסמוך עליו להתירו בהנאה²⁸ אבל לא בשתייה²⁹. ובמקום הפסד מרובה יש להתירו אף בשתייה³⁰.

ה. הכל שוחטין ואפילו ישראל מומר מומר ... אוכל נבילות לתיאבון

ישראל מומר³¹ לעבירה מן העבירות שהיה מומחה, הרי זה שוחט לכתחלה³² בבדיקת הסכין וכמו שיתבאר.

²⁸ ויש לעיין למה כתבו רמ"א לדין זה הא אפי' יינות שלהם מותרים לדין בהנאה ונראה דנתכוין להתיר הנאה שלכתחלה מות' לקנות יין זה ולהרויח בו למכרו לעובד כוכבים אף על גב דבסתם יינם אסור זה כמה שכתב סימן קכ"ג סעיף א' מ"מ בזה מותר ומו"ח ז"ל כתב דלדין אפי' בשתייה מותר כיון דספק מגע הוא ולא נראה להקל בזה כיון דהך דעה דמיקל בחותם תוך חותם במטהר יינו של עובד כוכבים הוא סה"ת שמביא הטור וכ' ב"י בשם כל הפוסקים דפליגי עליה וסבירא להו דאין תקנה ליינו של עובד כוכבים כי אם בשומר וגם הר"ן לא הקיל אלא בשביל הפסד ממון למכרו לעובד כוכבים ואנן ניקום ונשתה אותו ע"כ אין להקל בזה כלל לשתייה וכמ"ש רמ"א רק לענין לקנותו לכתחלה להרויח בו מותר כמו שכתבתי כנלע"ד פשוט. מ"ז שם ה

²⁹ הב"ח השיג על הרב בזה דלמאי דק"ל דכל מגע עובד כוכבים אפילו בכוונה וכל סתם יינם אינו אסור אלא בשתייה כמו שנתבאר בר"ס קכ"ג אם כן כאן דאיכא ספק מגע יש לסמוך אסה"ת בזמן הזה להתירו אפי' בשתייה עכ"ל ואין זה השגה דככמה דוכתי כתב הרב כהאי גוונא וכן בדוכתי טובי סתם כהמחבר והיינו לפי דין הש"ס דעובדי כוכבים עובדי עבודת כוכבים הם ונ"מ נמי לדין שלא במקום הפסד דאסור בהנאה וכדלעיל סימן קכ"ד ס"ק ע"א ואפי"ה שרי כאן ועוד נראה דאפילו בזמן הזה לא רצה הרב להקל בשתייה לסמוך אסה"ת אבל בהנאה מתיר כדכתב הר"ן בתשובה דאע"ג דנתבאר לעיל סימן קכ"ד ס"ק ע"א דכל היכא דמותר בהנאה מדין הש"ס שרי לדין אף בשתייה היינו היכא דשרי בבירור מצד דין הש"ס או מצד שכן הסכימו רוב הפוסקים מה שאין כן הכא דלא שרי בהנאה לכ"ע אלא משום דסמכינן אסה"ת ורוב הפוסקים לא ס"ל הכי א"נ והוא העיקר דל"ד לדלעיל סי' קכ"ד דהתם הכי קאמרינן כל היכא שמותר מן הדין בהנאה כשנגע בו נחתנין חד דרגא ושרינן בזמן הזה אף בשתייה דכיון דעובדי כוכבי' בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הם הוי מגע שלא בכוונה ומגע שלא בכוונה אינו אסור בשתייה אפי' לדין הש"ס כשהיה המגע ההוא בכוונה מותר בהנאה כגון מגע עובד כוכבים ע"י ד"א דשרי מן הש"ס בהנאה אבל הכא דודאי אם היה יודע שנגע היה לכ"ע אסור בהנאה מדין הש"ס אלא דסמכינן אסה"ת (א"נ אהראב"ד דמתיר ספק מגעו בהנאה כדאיתא בתשובת הר"ן) דחב"ח

כשומר דמי ולא נגע אם כן מה בכך שהעובדי כוכבים בזמן הזה לאו עובדי עבודת כוכבים הם. ש"ך שם טו
³⁰ וכדברי הב"ח דהא הסמ"ג לאוין קמ"ח דף נ"ז סוף ע"ב והגה"מ רפ"ג מהמ"א וסמ"ק סי' רכ"ג דף קס"ז ע"א והכל בו ושאר פוסקים מסכימים לסה"ת ודע דבכל הסימן וכן בכל סימן קכ"ט וק"ל דחיישינן שמא נגע בו עובד כוכבים היינו דוקא במקום דאיכא למיחש שמא נגע בו לשתות או להחליף או לשום הנאה אחרת או שנגע בו דרך מתעסק הא לאו הכי לא חיישינן דנגע לנסך ומותר בשתייה במקום הפסד דעובדי כוכבי' בזמן הזה לאו עובדי עובדת כוכבים הן כדלעיל סי' קכ"ח ס"ד בהג"ה (וע"ש בס"ק ד') והרב שלא הגיה כן היינו משום שסמך עצמו אלמעלה. ש"ך שם ז וטו

³¹ רמב"ם הלכות שחיטה פרק ד הלכה יד שו"ע ונו"כ יו"ד ב ב
³² והוה בר זביחה. שמ"ח ב ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דף ג:

ו. בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו אבל לא בדק ונתן לו לא ישחוט ואם שחט בודק סכיניו אחריו נמצאת סכיניו יפה מותר לאכול משחיטתו ואם לאו אסור לאכול משחיטתו

מומר³³ אוכל נבילות לתיאבון³⁴, פירוש שהעידו עליו עדים³⁵ שאכל נבילה במזיד³⁶, אפילו פעם אחת³⁷. אין מאמינים לו בבדיקת הסכין³⁸, הואיל וקל בעיניו איסור נבילות שעובר עליו להנאתו³⁹ שככל הנראה אכלו מחמת שלא מצא כשרה, כך גם אם ימצא שהסכין פגום לא יטרח כל כך לתקנה או להדר אחר סכין יפה ושוחט בפגומה.

³³ שו"ע ונו"כ שם

³⁴ מלשן תאוה, פמ"ג משב"ז ב, פירוש למלאות תאותו כשאינו מוצא בשר כשר או שאינו מוצא בזול כל כך כמו נבלות וטרפות (סנהדרין כ"ז). לאפוקי מי שאינו חושש בשחיטה. שו"ע הרב ד

³⁵ דבר פשוט שאין להוציא אדם מחזקת כשרותו כי אם על פי עדים. תבו"ש שם ה

³⁶ לא מיבעיא היכא דראוהו מהדר אכשירה ולא מצא ואכל נבילה, פשיטא דזהו לתיאבון מקרי, אלא אפילו ראוהו אוכל נבילה סתמא במזיד, מכל מקום נראה לי דתלינן דלתיאבון עשה, שלא מצא כשירה ותאב היה לאכול בשר, אי נמי מדשכיחא בזול יותר מדהיתרא וחם על ממונו ואכל נבילה, וכיון דאילו הוה שכיח ליה היתרא כמו איסורא תלינן דלא הוה שביק היתרא ואכל איסורא, עדיין הוה ליה בר זביחה. שמ"ח ב

³⁷ כן הוא בהג"ה שלחן ערוך סעיף ו', והוא ממה שכתב בבית יוסף (ד"ה משומד לאחת) להכריע כן. דלא כרמב"ם (הל' שחיטה פ"ד הל' ט"ו) דמשמע דבעינן שיהא רגיל ומועד לכך, דשאר הפוסקים לא חילקו בהכי, וסוגיא דעלמא דלא כוותיה. תבו"ש ו

³⁸ גם אם יש משחות בידו דלא כשו"ת הרדב"ז התדשות סי' כ"ד. יד יהודה הקצור ג

³⁹ בבית הלל כתב שהאידנא החשוד לאכול נבילות לתיאבון, בכלל מומר יחשב לכל מילי, ואין אוכלין ממנו שום מאכל של חשש איסור, וכל שכן שאין אוכלין משחיטתו אחר בדיקת סכין, ע"כ. ואף על פי שכל הפוסקים האחרונים לא כתבו מזה כלום, מכל מקום ראוי לחוש לדבריו, וידון המורה בזה לפי הענין המומר ההוא ולפי פרצת הגדר. שמ"ח יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך ישראל בודק סכין ונותן לו לשחוט אפילו בינו לבין עצמו⁴⁰, אפילו כמה בהמות אחר בדיקה אחת⁴¹, ומותר לאכול משחיטתו⁴², ואפילו הוא לא יאכל מבהמה זו, מכיון שודאי לא יעבור אלפני עור וגו' הנם⁴³.

אולם דוקא⁴⁴ כשיודעים בו שיודע הלכות שחיטה⁴⁵. ואפילו אם יש לו כתב קבלה שנותנים בימינו אינו מועיל אלא צריך לדעת שיודע את ההלכה כיון שאינו טורח לחזור על לימודו.

לא בדק סכיניו תחלה, בודקו אחר שחיטתו, ואם נמצאת יפה שחיטתו כשירה⁴⁶, וכן אם לא נבדק תחלה אם הוא מומחה יבדקנו אחר השחיטה אם הוא ממוחה. וכן יבדוק את הסימנים אם נשחטו רובם, ואם לאו אף בדיעבד אסור⁴⁷.

ונאמן הוא לומר שבסכין זו שחט ולא חיישינן שמא בסכין פגומה שחט ולאחר שחיטה נזדמנה לו זו. ודוקא בשעה או שתים שלא היה לו פנאי ללכת לדרכו ולמצוא אחרת בשוק אבל כשהיה לו פנאי יום או יומים אין סומכין עליו בזה, אבל לדינא⁴⁸ יש להחמיר אפילו בשעה או בשתים.

אבל אם באנו בגמר שחיטה או שהיה לפניו ב' או ג' בהמות שחוטות ועדיין הוא שוחט והולך כיון שהוא מתעסק עדיין בשחיטה וסכיניו בידו אמרינן בוודאי בזו שבידו שחט הכל.

אבל אם כבר הלך ולא נבדק אם הוא מומחה, או שנאבד הסכין ולא נבדק, שחיטתו אסורה.

⁴⁰ הטעם דלא שביק היתירא ואכיל איסורא ולכך כשבודק סכין ונותן לו מותר אפילו לכתחלה דכיון שיש סכין יפה בידו ודאי ישחוט בזה ומסתמא ישחוט יפה ולא ישהה ולא ידרוס. ש"ך שם ד

⁴¹ רשב"א בתורת הבית הארוך

⁴² ולא חיישינן נמי שמא תתקלקל השחיטה ממילא, והוא יעלים כדי לאכול בשר, דלא חיישינן לקלקול שחיטה במומחה וסכין בדוק, דרוב שחיטות עשויות כהוגן.

⁴³ שמכיון שבידו לשחוט יפה לא שביק היתירא ואכיל איסורא. ש"ך ה

⁴⁴ שם"ה ג

⁴⁵ ולא מהני מה דקיימא לן רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, דבשביל תאותו שוחט בדלא גמיר. ט"ז ב

⁴⁶ דוקא בשמצאו בגמר השחיטה, או שב' וגו' שחוטות לפניו וסכיניו בידו ושוחט והולך, דבכי האי גוונא אמרינן מסתמא בהאי סכין שחט הכל, אבל אם בא בקצת זמן אחר שחיטתו, לא מהני בדיקת הסכין, דשמא באחרת שחט, וזו אתרמי ליה אחר השחיטה, או שלא היתה ידוע לו בשעת שחיטה, ובכי האי גוונא בעינן שיעיד מי שנאמן באיסורים שבסכין זה שחט. שם"ה ח מהפר"ח בשם הרשב"א.

⁴⁷ יד יהודה הקצר ג

⁴⁸ שו"ע הרב שפ ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולכן אין ליתן לו לכתחילה לשחוט בלא בדיקת הסכין, אפילו עומד על גביו, או בלי שיודע שהוא מומחה⁴⁹, על סמך שיבדוק אחר השחיטה, שחוששים אנו שמא ישכח מלבדוק ויאכל איסורא, ועוד שמא יראה הרואה שמסר לו לשחוט בלא בדיקת הסכין, ולא יעלה על דעתו שרוצה לבדוקו אחר כך, ויבואו ליתן לו לשחוט בלא בדיקת סכין כלל.

ומטעם זה כשבדק סכין ונותן לו, יעשה הדבר בפרסום כל מה שאפשר⁵⁰, כדי שיבינו רבים שאינו נאמן.

אם יש בידו קבלה, ושכח לבדוקו קודם השחיטה, יש להקל במקום הפסד, אם אינו בפנינו לבדוקו⁵¹.

לכתחילה יש לבדוק הסכין גם אחר שחיטתו, וכן הסימנים⁵².

ובדיעבד אם הסכין לפנינו או נחתך הראש בלא בדיקה, כשר⁵³.

אם יודעים⁵⁴ שאי אפשר שיבואו הסכין והסימנים לפנינו אחר שחיטה, אין ליתן לו לשחוט אפילו אחר בדיקת הסכין תחלה⁵⁵.

מומר לנבילות⁵⁶ לתיאבון שלא בדקו לו סכין, אפילו נשבע ששחט ביפה אינו נאמן, שלאותו דבר⁵⁷ חשוד הוא על השבועה, שהרי מושבע ועומד מהר סיני.

⁴⁹ ש"ך ו

⁵⁰ ב"ח (ד"ה כתב הר"ן) כתב דאם בדקו בינו לבין עצמו, יחזור ויבדוק בפני רואים. והש"ך (ס"ק ח') כתב דסני לומר בפני הרואים בדקתי סכין זה, ובפרי חדש (ס"ק ח') השיג עליו דיש לחוש שיסברו שאומר לו שלא יטריח כי בדוק הוא. תמיה לי, דאי ניהוש לכל החששות, אין לדבר סוף. ואפילו בבדוק ונותן לו יאמרו הרואים שלא רצה המומר למרות בזה. גם ניהוש לנכנסים ויוצאים. אלא העיקר בזה דלא חיישינן למעותא כי אם כשנותנים לפני הרואים מקום למעות, שרואה שנותן לו לשחוט בסכין שלו. וקשה להרואה, אם אסור בלא בדיקה אחריו, בוודאי היה ראוי לבדוק קודם שאז אפשר לתקן ואחר כך יהיה מעוות אשר לא יוכל לתקן. ומכל מקום לכתחילה יש לעשות בפרסום מה דאפשר לחוש לכולהו פוסקים. תבו"ש ט

⁵¹ דעיקרי ההלכות אינם עשויה להשתכח וסירכיה נקט ואתי. ש"מ"ח ד

⁵² כי שמא לא טרח לבדוק וסמך עצמו אחזקת הסכין וארוב שחיטות, ואנן לא סמכינן בהני תרי מילי, כמבואר כל אחד במקומו אם ירצה השם. ש"מ"ח שם ה

⁵³ שבסכין קיימא לן דמוקמינן ליה בדיעבד אחזקה, ובסימנים אמרינן מסתמא בדקם, ואם מצאן שלא נשחטו רובן ממהר הוא לגמור קודם שיעור שהייה דלא תהיה נבילה דאורייתא, דאף על גב דלדידן לית לן שיעורא בשהייה ואסורה במשהו, מכל מקום היינו מדרבנן. ש"מ"ח שם

⁵⁴ ש"מ"ח ו

⁵⁵ אם לא במקום צורך גדול ואי אפשר בענין אחר, דאז הוה כדיעבד, כמ"ש סימן א' סעיף ד'

⁵⁶ ש"מ"ח ז

⁵⁷ הטעם בבית יוסף (ד"ה כתוב בספר אוהל מועד) בשם הרשב"א (שו"ת ח"א סי' ס"ד). ולכאורה קשה מה צריך טעם, הא פשט בחושן משפט סימן ל"ד (סעיף ב') וצ"ב (סעיף ג'), דאוכל נבילות פסול לעדות ושבועה ונראה לי דלא קשה מידי, דדוקא גבי שבועות ממוין ילפינן מעדות דכי היכא דפסלה תורה לעדות ממוין אפילו בעובר על שום עבירה, הכי נמי לשבועה. אבל באיסורין דקילי לענין נאמנותן דאפילו עד אחד ואשה ועבד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ממור לתיאבון לשאר עבירות י"א⁵⁸ שאינו חשוד ודינו כשאר ישראל, וי"א⁵⁹ שדינו כמומר לאכול נבילות.

ז. חולין שנעשו על טהרת קדש לאו כקדש דמו

חולין שנעשו⁶⁰ על טהרת תרומה השלישי שבהן פסול כתרומה, ואם נגע בקדש אינו עושהו רביעי ואפילו משקה קדש אינו פוסל, וחולין שנעשו על טהרת הקדש השלישי שבהן טהור כחולין. וי"א⁶¹ שהרי הם כקודש ועושה רביעי.

ח. רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ... לעלופי לא חיישינן

הכל שוחטין לכתחלה⁶², אפילו אין מכירין אותו שמוחזק לשחוט שלא יתעלף, וגם אין יודעין בו שהוא מומחה ויודע הלכות שחיטה, מותר ליתן לו לכתחלה לשחוט, ומותר לאכול משחיטתו, שרוב הרגילים לשחוט הם בחזקת בקיאים ומומחים בדיני שחיטה, דקים להו שאם לא כן לא היו מעיזים פניהם לשחוט ולהאכיל נבלות לאחרים, וגם הם מוחזקים שלא יתעלפו מחמת מורך לב בראותם הדם.

במה דברים אמורים שמותר לאכול משחיטת כל אדם, בשאינן לפנינו, כגון שחט אחד בינו לבין עצמו, ואין מכירין אותו אם הוא מומחה, פירוש יודע ההלכות, ואם מוחזק שאינו מתעלף והלכו להם מיד אחר השחיטה אז מותר לאכול משחיטתן שסומכים על החזקה דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין

נאמנים, הדרך לכללן דחשוד על דבר אחד אינו חשוד על אחר. וכחילוק זה, מחלק הרשב"א בתשובה (ח"א) סימן ת"ל. תבו"ש יב ועיי"ש שהאריך בזה

⁵⁸ ש"ך יו"ד קיט ו

⁵⁹ ט"ז קיט ד

⁶⁰ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק יא הלכה ט

⁶¹ בהשגות כתב שם הראב"ד זה האיש תפס הדרך המסוכסכת בסירים והניח הדרך הסלולה כי רוב הסוגיא של חולין והסוגיא של מסכת נדה וסתם משנה של מסכת חגיגה כולן חולין שנעשו על טהרת הקודש כקדש דמו והוא תפס דברי יחיד הוא ר"ע דס"ל כחולין דמו והוא אמר לה הכא ואמר לה נמי התם בחומר בקדש ⁶² שו"ע ונו"כ שם א א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בדיעבד. ושחיטתו כשירה. ואם אפשר יבדוק בסימנין אם נשחטו כהוגן, דכל מה דאפשר לברר מבררינן.⁶³

אבל אם הוא לפנינו או שאפשר למצאו בקלות⁶⁴, צריך לבדוק אם הוא מומחה ויודע הלכות שחיטה, אבל לשמא נתעלה לא חיישינן, ואפילו הוא לפנינו אין צריך לשואלו אם נתעלה⁶⁵ אם לא, שרובם אינם מתעלפים⁶⁶.

ואפילו לכתחילה⁶⁷ יכולין למסור לכל אדם שאין מכירין אותו לשחוט, על סמך שיבדקנו אחר שחיטה אם יודע⁶⁸. אולם אם יודעים⁶⁹ שאי אפשר לבדוק, כגון שאין שם מי שיודע לבדוק, אין ליתן לו לכתחילה לשחוט, דלא הקילו חז"ל לסמוך ארוב מצויין כי אם בדיעבד שכבר נשחט. ולצורך גדול יש להתיר אף לכתחילה, דכיון דאי אפשר הוה כדיעבד.

וי"א⁷⁰ שאין לסמוך על החזקה אלא בדיעבד, אבל לכתחלה אין לסמוך על החזקה, במקום דיכולין לבררו, ואין למסור קודם שיברר.

אולם כבר התבאר לעיל דף ב. שכל זה באחרים אבל השוחט עצמו לא ישחוט⁷¹, תחלה עד שילמוד כל הלכות שחיטה, וגם אז אף על פי שבקי בהלכותיה ויודע הלכות שחיטה ומומחה, לא ישחוט עד ששחט ג' פעמים⁷² רצופים⁷³ בפני חכם ומומחה בהלכות שחיטה, שיודע שהוא רגיל וזרין שלא

⁶³ ש"ח שם ג

⁶⁴ ש"ח שם ג, ואי אפשר ליתן שיעור בזה כי אם הכל לפי האדם. תבו"ש שם ג

⁶⁵ היינו שישים לב אם ברי לו שלא נתעלה.

⁶⁶ דאיכא תרי רובא. חדא, דרוב בני אדם אין שוחטין אלא אם כן הוחזקו בפני חכם, כמו שכתבתי בסעיף שקודם זה. ותו, דרוב בני אדם אינן מתעלפים. ש"ח שם ג

⁶⁷ ש"ח ד'

⁶⁸ דליכא למיחש שמא ילך לו השוחט בלא בדיקה ויאכלו משחיטתו, מה בכך מותרים הם לאכול.

⁶⁹ עיין תבו"ש שם ו

⁷⁰ רמ"א שם ממרדכי והגהות אשרי ואגור בשם א"ו ושאלתות פרשת בהעלותך.

⁷¹ רמ"א שם

⁷² להחמיר אמרינן שלש פעמים, דדין תורה תרתי זימנא הוי חזקה. כרתי ח

⁷³ ואם קלקל שחיטתו פעם אחת צריך לחזור ולשחוט עד שיתחזק בג' פעמים רצופים בשחיטות כשירות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יתעלה⁷⁴ מחמת מורך לב בראותו דם, ויפסיד השחיטה בלי הרגשה ולא אדעתיה, מה שאין כן כששוחט בפני חכם המדקדק עליו ורואה אם לבו עמו.

ועוד התבאר שם שכבר נהגו⁷⁵ במדינות אלו שאין הנשים שוחטות בין לצורך עצמן בין לצורך אחרים, אפילו מומחות ומוחזקות, ואין לשום חכם ליתן להם קבלה כלל⁷⁶, ואין לה לשחוט כי אם על ידי שיבדוק לה אחר הסכין ויעמוד אצלה מתחלה ועד סוף⁷⁷.

ובאותן מקומות⁷⁸ שהמנהג שהנשים שוחטות, אין לסתור מנהגם, ושם דינן כאנשים ואין חילוק ביניהם רק שאין להמנותן לשחוט לצורך הציבור שמא תקלקל מחמת ריבוי הנשחטים תכופים.

ומכיון שרוב העם⁷⁹ אינם יודעים לבדוק השוחט, וכדי להרים מכשול זה⁸⁰ מקרב ישראל הנהיגו החכמים הקדמונים באלו הארצות ותקנו חרם על זה שאין לשום אדם לשחוט בינו לבין עצמו, או לבדוק הריאה אפילו הוא בקי בכל הלכות שחיטה ובדיקה, כי אם אחר נטילת רשות מחכם שבדקו ועמד על תכונתו. ואין מועיל נטילת רשות הנזכר אפילו משוחט מומחה, כי אם מחכם מורה הוראה שיודע לנסות בחידות.

ונהגו בכמה מקומות שנוטל כתב מהחכם על זה, ובאותן מקומות אם אין לו כתב ריע חזקתו וצריך בדיקה אחריו.

ועל פי זה נמשך קולא, שהבא לשחוט, אף על פי שאין מכירין אותו, נהגו שלא לבדוק לא בתחילה ולא בסוף ולא לבדוק בסימנים, דלא שכיח כלל שיהא חציף כולי האי לשחוט בלי נטילת רשות.

⁷⁴ כן כתב הרמב"ם ז"ל פרק ד' מהלכות שחיטה (הל' ג'), אף על גב דהשלחן ערוך השמיטו. וטעמו, נראה לי מדלא הוזכר דין זה בשאר הפוסקים הקדמונים. וגם כתב בבית יוסף (ד"ה ולענין שאינם מוחזקים) שהר"ן (ג' ע"ב ד"ה והיכא דראה) מפרש דעת הר"ף דסבירא ליה דלא חיישינן כלל לעלפוי לא לכתחילה ולא בדיעבד.

⁷⁵ דעת הרמ"א שם א ושמ"ח (שמלה חדשה וכן להלן) א יב

⁷⁶ ומהראוי לנהוג כן כי דרך נשים להיות מורך בלבבם וחיישינן שתתעלה ותתלה לומר ששחטה כראוי מחמת קלות דעתן.

⁷⁷ על ידי שיבדוק. זה פשוט לעניות דעתי להיתר, אף על גב דבשאר דוכתיה מחמירים לכתחלה, הכא כיון דכל הפוסקים הראשונים התירו לכתחילה אפילו בינה לבין עצמה, יש להקל. וכן נמי בדיעבד בינה לבין עצמה. תבו"ש שם טז

⁷⁸ עיין פרי חדש (ס"ק ג') שראה נהגין לשחוט, אומר אני נהרא נהרא ופשטיה, ובמקום שאין מנהג ראוי להחמיר דהא איכא טעמא רבה והוא בשל תורה. תבו"ש יד

⁷⁹ שמ"ח ה

⁸⁰ ואינן חוששין ואוכלין לכתחילה מכל אשר ימצאו, ועל ידי זה גם השוחטים לא חיישי להיות בקיאים כראוי, דלא מירתתי, ממעם דלא שכיח שיבדקוהו,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ובמדינות אלו⁸¹ שאין שוחטין בלא קבלה, אם עבר אחד ושחט בלא קבלה, אף על פי שהוא מומחה ומוחזק, שחיטתו אסורה, דמסתמא דעת אבותינו שהתקינו ליטול קבלה היתה כך, דאם לא כן מה הועילו חכמים בתקנתם, ואם יש לדונו כשוגג, כגון שהוא ממדינה אחרת, שלא ידע לתקנה, מכשירין שחיטתו:

השוחט ובודק ראוי שלא ישתכר בשום זמן.

ויחזור על למודו תמיד, בכדי שלא יבא לידי שכחה, לפי מה שהוא אדם⁸², וראוי שיחזור פעם א' כל שלשים יום. ונוהגין לכתוב כן בקבלה שלהם.

וכל שאינו נוהג במדות הראויות לשוחט הרי הוא מאכיל נבילות וטריפות לישראל, ושגגתו עולה זדון, וענשו מפורש שמגולגל בכלב, וחטא הרבים תלוי בו ואין מספיקין בידו לעשות תשובה.

וראוי לחכמי כל עיר לחקור תמיד על השוחטים והבודקים, אף על פי שנטלו קבלה, אם מחזיקים בתומתם, ותלמודם סדורה בידם, ויראה סכיניהם, ואם ימצא החכם שהשוחט יצא מזה הגדר יסיר אדרתו מעליו ויאסור שחיטתו עד כי ישוב ורפא לו.

וראוי שלא ליתן קבלה לפחות מבין ח"י שנים⁸³ שאז גברא בר דעת הוא ויודע להזהר, אלא אם כן רואין בו שהוא קטן נראה כגדול בתורה, וחרד ביראת ה', שאז יש להקל בו.

⁸¹ שמי"ח כד

⁸² בדרכי משה (אות ה') כתב, זה לשונו, מצאתי במהר"י ז"ל (מנהגי מהרי"ל, הל' שחיטה אות י"א) כתב מהר"ש (מנהגי מהר"ש סי' קמ"ד) שקבלה בידו מר' יונה שיש לכל שוחט כשמתחיל לשחוט לחזור השחיטות בכל יום פעם אחת וכן יעשה שלשים יום, ואחר כך כל חודש פעם אחת, וכן יעשה שנה תמימה, ואחר כך כל תקופה פעם אחת. וכן יעשה כל ימיו, ואם לא עשה כן אסור לאכול משחיטתו, עכ"ל. ויראה לי דאין להתמיר רק לכתחילה ולא בדיעבד, עכ"ל דרכי משה. והשמיט דברים אלו בהג"ה, יראה מזה דסבירא ליה לפי מה שהוא אדם, להכי סתם וכתב שיחזור לפרקים כו'. ודעת ספר בית הילל (ס"ק ד') שיחזור כל ל' יום, והכי מסתברא: תבו"ש שם י

⁸³ ועי' בשו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' א' אות א', שב' שלא ליתן קבלה לפני בלא אשה, עיין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

